

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS  

---

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE  
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS  
DE LA R.S.F.Y.  
INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

# BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

## XII

BELGRADE 1981



<http://www.balkaninstitut.com>

1975. године. Ретко је која друга наша област толико дуго испитивана.

Област Конавла издужена је од северозапада према југоистоку и то „од Вучјег ждријела до Дебелог бријега”. Са истока се граничи Боком Которском, са севера херцеговачким планинским гребенима, са запада Цавтатом, са југа Јадранским морем. Границе области су природне и она представља јасну географску целину.

Историјску и етничку прошлост Конавла, чија се историја мешала са историјом суседних земаља и области, аутор је проучавао користећи историјске изворе и архивску грађу у Цавтату, Дубровнику, Херцег-Новом и Котору. Осим тога, коришћене су црквене књиге, меморијални записи у приватном власништву и друго.

Све у свему, Јован Вукомановић, наш искусан научни радник, успешно је проучавао у овом делу антропогеографске и етнолошке одлике наведене области. Изложио је стварну природну средину у вези са целокупним народним животом, обичајима и духовним стваралаштвом становништва.

Посебни део рада садржи монографије 29 сеоских насеља. У њима су одељци: о положају и типу села; прошлости и старинама; садашњем становништву; и о несталим породицама. — Методски оквири рада, својом чврстином и логичким склопом, имаће трајну вредност. У делу има 47 фотографија (највише оа ношњом становништвом), али не садржи карту области.

Јован Ф. Трифуноски

BALKAN STUDIES, vol. 21/1, Institute for Balkan Studies, Thessaloniki 1980.

Овај број часописа солунског Института за балканске студије посвећен је рефератима које су поднели (или припремили) грчки научни радници на Четвртм међународном конгресу југоисточноевропских студија у Анкари (13. до 18. августа 1979). Реч је о дванаест реферата, од којих ћемо укратко приказати само неколико. У занимљивом реферату П. Ј. Зепоса, познатог грчког стручњака за историју права и за обичајно право *Трајови византијској љрава у обичајном љрава*, истакнуто је да је византијско право било доминантно током многих столећа у широком региону југоисточне Европе и Мале Азије, посебно зато што је турски освајач толерисао право освојених народа. На тај начин су свештенство и поглавари локалних самоуправа постали депозитари и настављачи примене византијског права. Тако је у поменутиим регионима настало поствизантијско право. Кад су се у XIX веку формирале балканске државе, ово право је наставило да живи у неким од њих, и то било као писано право било кроз неписано право. Аутор се, међутим, ограничава на приказ остатака византијског права у грчком праву и посебно обрађује гоједине значајније правне институте и принципе. Тако он разрађује принцип слободе уговарања и неформалности у уговорним односима; затим принцип поштовања добре вере и добрих пос-

ловних обичаја; братимљење; неке принципе обичајног наследног права; обичај „триморије” (који је уведен још 1306. године на предлог патријарха Атанасија), према коме родитељи који надживе дете наслеђују само трећину његове имовине, док се остале две трећине деле између шире породице и цркве; обичај „псикике”, који је у вези са одредбама 40. новеле Лава Мудрог о наслеђивању лица која умру у заточеништву, итд.

У закључку реферата подвучено је да обичајно право поствизантијског периода представља моћну везу у ланцу историје народа југоисточне Европе, која је остварена упркос језичким разликама, на основама културе византијског света.

У реферату Евангелоса Кофоса *Дилеме и љрави љрчке љолијике у Македонији 1878—1886*. реч је о периоду који се односи на критичне године — од Берлинског конгреса до бугарске анексије Источне Румелије, када је била преиспитивана грчка политика у македонском питању. Коришћењем новог архивског материјала из грчког Министарства спољних послова, у реферату се испитује начин на који је била формулисана политика Грчке, њени циљеви, као и спровођење тих циљева у дело. Пре седамдесетих година Грчка је погрешно посматрала Македонију као један од отоманских региона који ће чинити део

проширене грчке државе. Пошто је изложиво садржину рада Грчке (јачање црквених институција и грчког школства, пропаганда преко агената, која су често били лекари који су дипломирали у Атини, итд.) у том периоду, аутор закључује да су после 1886. грчки напори у Македонији ослабили, јер је грчка влада посветила пажњу Криту и другим јужним областима. У првој деценији по Берлинском конгресу Грци су најзад схватили важност формулисања једне реалније политике и потребу ослобађања од сентименталних предрасуда у односу на Македонију. Схваћено је, на име, да је македонско питање постепено добијало кључну улогу у источном питању, као и у целокупном процесу ослобађања и уједињавања Грчке у једну националну државу.

А. Панајотопулос, у реферату *Почетак односа Грка и Младотурка*, говори о развоју тих односа пре јулске револуције 1908. Аутор жели да укаже на чињеницу да су Младотурци први предložили контакт са отоманским Грцима и представницима Краљевине Грчке, али да су зато Грци били веома обазриви на предлоге за сарадњу на успостављању уставног режима у Турској, јер су искушење дуго били у сасвим другачијем положају у односу на Турке. Реферат се углавном заснива на примарним изворима, то јест на грчким конзуларним извештајима који се чувају у архиви грчког Министарства спољних послова.

Јоанис Пападрианос поднео је реферат којим се осветљава једна занимљива појединост у грчко-српским општим односима, под насловом *Српски еџиптафи на трговинама Грка у Београду*. Из овог реферата добијама користан увид у податке о неким значајнијим

породицама Грка у Београду (Кумануди, Панакоstopулос, Кики, Пикли и други).

Теано Циовариду у свом реферату *Криза сувог грожда и њене рејеркулације у Грчкој крајем XIX века* разматра питање финансијских тешкоћа које је изазвао пад цена овог значајног грчког извозног артикла услед проширења гајења винограда у Француској. Мноштво статистичких и других података доводе аутора до следећих закључака: криза сувог грожда изазвала је озбиљне проблеме у Грчкој крајем XIX века, али је на својеврстан начин представљала и допринос у отпочињању индустријализације земље и у смањењу њене велике зависности од увоза индустријских производа.

Остали реферати односе се на следећа питања: грчке политичке партије од стицања независности до другог светског рата (К. Сволупулос); острвско друштво и привреда у периоду венецијанске доминације — на једном конкретном примеру (К. Малтезу); заједнички грчко-албански мотиви у народној књижевности (Т. Јохалас); историографија у македонској спехи и византијска доминација у југоситочној Европи према уговорима о миру из деветог века (Т. Лунгио); римске колоније у Епиру (М. Хацопулос); статистика о грчкој превласти у пловидби и трговини на доњем Дунаву у периоду 1837. до 1858. године (К. Вакалопулос); један поствизантијски керамички центар (Х. Бакириџис).

Овај број часописа садржи и више приказа књига и других студија из области балканологије, шире схваћено, из разних крајева света.

Ђурица Крсинић

ZEITSCHRIFT FÜR BALKANOLOGIE, Jahrgang XVI, Institut für Balkanologie Berlin — Wiesbaden 1980.

У шеснаестом броју за 1980. годину западнонемачког часописа за балканологију објављени су прилози стручњака из многих земаља који обрађују, продубљују и доносе нове вести у области балканологије, као што су: језик, књижевност, етнологија, фолклор и уметност. Доследан својој лингвистичкој оријентацији, као што смо већ једном приликом нагласили, и овај број, који садржи двадесет отуђаја, седам посве-

ћује проблемима балканске лингвистике.

Аутори у овом броју су: Ј. Базен и Ц. Фејс, *Ојозиција консјидација — не консјидација у шурском и бујарском*; А. Хетцер, *Кривично-правна шерминологија у албанском језику — филолошко исцртавање речничког бојатства (етимологија, образовање речи, семантика) на Кривичном законнику из 1977*; Ј. Хубшид *Припремање румунског етимолошког реч-*